

Frá Filmsfelagnum

Leygarkvöld við Tarkovskij

Leygarkvöldið hin 21. mars verður hœvi at síggja aðalverk Tarkovskijs »Andrej Rubljov«. Filmurinn er gjordur 1966—1969 og varar 185 min. Sýningin byrjar kl. 21 og verður í Sjónleikarhúsinum.

Filmsfelagið sýnir nú leygarkvöld burturav. Sýningarnar eru í Sjónleikarhúsinum í Havn. Hœvi er at tekna seg sum lim í sambandi við sýningarnar.

Russiskur ikonmálari

Í flestu londum hevur altjóða virðing og viðurkenning nógv at týða — eisini í Russlandi. Tá liðin vóru fimti ár síðani russiska kollveltingin tók seg upp, skuldi hetta hátíðarhaldast. Í vón um at vinna

altjóða virðisløn, lótu russiskir myndugleikar teir báðar leikstjórnarnar Andrej Tarkovskij (1932-86) og Andrej Mihajlov-Konchalovskij (f. 1937) gera film yvir søguna um ikonmálaran Andrej Rubljov, sum livdi í Russlandi í seinnu miðöld.

Stórfilmurinn um ikonmálaran, tikin í Cinemascope, varð liðugur í 1967. Eins og aðrir filmar eftir Tarkovskij, mœtti hesin mótstøðu í heimlandinum. Myndugleikarnir lögdu hald á filmin, tí teir mettu hann vera alt ov dapran

og hartil ósømiligan. Í filminum verður sýnt eitt grimt miðaldarrussland — og mett varð ikki, at hetta framdi hátíðardámin á fimti ára haldinum fyri oktober-kollveltingina!

Hinvegin var tað vónin um viðurkenning í filmsheiminum, sum í 1969 fekk russiskar myndugleikar at skipa fyri einari afturlatnari sýning á filmstevnu í Cannes. Ummælarnar úr øllum heimnum heiðraðu straks Tarkovskij við »international critics award«. Tó skuldu ganga 3 ár innan myndugleikarnir loyvu russiskum biografangarum at síggja »Andrej Rubljov« á heimavølli.

Filmur í 8 pørtum

Filmurinn um Andrej Rubljov byggir á 8 hendingar, sum við for- og eftirmæli, verða samantvunnar í eina fri episka heild, har vit fáa innlit í eitt fløkjasligt, mangan ómentað og ræðuligt tíðarskeið í russisku søguni — seinra miðöldin.

Harðrendir lensharrar liggja í stríði hvør við annan og tartarar loypa ræðslu á fólk. Samstundis verður borin fram søgan um djúpt hugsandi listarmannin Andrej Rubljov og støðu hansara mótvægis teim ráðandi.

Hygja vit í altjóða pressuna, man hesin filmur vera millum teir bestu, tá filmsummælarnar fara í biograf. Danskí ummælarnar

in Henning Jørgensen, segði eitt nú tá filmurinn varð frumsýndur í Danmark: »Samtidig er dette en skildring af en stor individuel kunstners tvivlrådigt grublende, desperat rugende udviklingsfærd gennem sit land og sin tid mod en menneskelig erkendelse og en skabende forløsning, der fejres i filmens vidunderlige epilóg«.

Svart-hvíti filmurinn um Andrej Rubljov endar á himmalskum litum. Í filminum yður av kásum litbrigdum og bjørtum mótsetningum. Landslögin — dæpur, tokut og gruggut so langt eygað sær — skifta, og vit síggja nú kirkjurnar og stranga russiska kleysturarkitektúrinn. Drigið verður á bæði og mótsetningar mótast; alt meðan russiska blóðbæðið verður trágreint, dregur Tarkovskij okkum inn í langar, innligar samrøður.

Filmurinn er í allari sínari longd — 185 minuttir — merktur av hákirkjuliga og skaldsliga lyndi Tarkovskijs og ikki minst av framúr sjónnáma hugflogi hansara. Filmurinn er bygdur stein fyri stein, sum dómkirkjan — ella stoyptur eins og kirkjuklokkann, sum júst er eitt av máttmiklastu brotum — í øllum filminum.

Leikstjórn

Russiskí leikstjórnir Andrej Tarkovskij verður mettur sum ein hin týdn-

ingarmesti nýskaparin innan altjóða filmslist seinastu mongu árin. 54 ára gamal doyði hann á sjúkrahúsi í Paris 28. desember 1986. Seinastu árin livdi Tarkovskij í útlegd og gjørdi filmar í Italia og Svøríki.

Fleiri altjóða leikstjórnar eru týðuliga merktir av Tarkovskij og filmslist hansara. Um okkara leiðir kunnu nevast leikstjórnarnir Lars von Trier úr Danmark (Europa, 1991) og Friðrik Tór Friðriksson úr Íslandi (Børn nátturunnar, 1991), sum í brotum hava greiðar tilvísingar til Tarkovskij.

Andrej Tarkovskij fekk sjei leikfilmur og ein stuttur film frá hondini. Av teimum sjei leikfilmunum hevur Filmsfelagið sýnt teir fyra: »Barnaár Ivans« (1962), »Speglið« (1974), »Stalker« (1979) og »Offrið« (1986). Allir hesir verða mettir sum varðar í filmssøguni.

Tarkovskij er egin leikstjóri; bæði gátufurur og djúpt eksistentiellur. Tí er hann ein sonn avbjóðing.

Hann bjóðar fordómum okkara av til harðan dyst. Okkum manglar hugflog, sigur hann, og kastar lögna sjónir í høvd og hjarta áskoðarans. Tarkovskij hugsar nevnliga ikki bert við høvðinum!

At síggja ein Tarkovskij-film er at ferðast inn í eitt undarligt land. Kanska eitt Tarkovskij-land. Men ferðin er eisini ein sjálvsrannsóknarferð. Ein ferð inn í sjálvan teg.

Tað er júst av hesi orsök, at filmar hansara hevja seg upp um ta »subjektivismu«, sum Sovjett ákærði hann fyri at dyrka. Tí gerast filmar Tarkovskijs list. Stór list í stør- um myndum. Men sum øll sonn list, setir list Tarkovskijs krøv. Krøv, at tora at mæta listini við opnum sinni.

— Torir tú?

Í Sjónleikarhúsinum 21. mars 1992 kl. 21.00: ANDREJ RUBLJOV Andrej Tarkovskij/USSR 1966-69 Anatolij Solonitsin, Ivan Lapikov, Nikolaj Grinko 185 min.

